

V Bruseli 11. októbra 2024
(OR. en)

14450/24

ELARG 131
COEST 554
CODEC 1931
CADREFIN 148
FIN 899
ECOFIN 1137
BUDGET 60
POLGEN 131

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	10. októbra 2024
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2024) 470 final
Predmet:	OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV Oznámenie o pláne rastu pre Moldavsko

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2024) 470 final.

Príloha: COM(2024) 470 final

V Bruseli 9. 10. 2024
COM(2024) 470 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Oznámenie o pláne rastu pre Moldavsko

ÚVOD

Politika rozširovania Európskej únie (EÚ) má naďalej kľúčový význam pre ochranu a podporu a mierovej, stabilnej, silnej a jednotnej Európy. Útočná vojna Ruska proti Ukrajine opäť ilustruje potrebu rozhodných geostrategických investícií do tejto politiky. Plné členstvo Moldavskej republiky (ďalej len „Moldavsko“) je v politickom, hospodárskom a bezpečnostnom záujme EÚ. Ide o priamu reakciu na európske ambície Moldavčanov, ktorá pomáha posilniť stabilnú a prosperujúcu demokraciu, zlepšiť ich hospodárske a sociálne živobytie a v konečnom dôsledku podporuje bezpečnejšiu, mierovú a prosperujúcejšiu budúcnosť. Európska únia teraz musí poskytnúť Moldavsku potrebnú podporu na urýchlenie jeho udržateľného a inkluzívneho hospodárskeho rastu a prístupového procesu založeného na reformách súvisiacich s EÚ, a to prostredníctvom nového plánu rastu pre Moldavsko.

Zbližovanie Moldavska s jednotným trhom EÚ a začalo v roku 2014 s predbežným nadobudnutím platnosti dohody o pridružení medzi EÚ a Moldavskom¹, ktorá zahŕňala prehĺbenú a komplexnú zónu voľného obchodu (DCFTA). Prostredníctvom hospodárskeho a investičného plánu (EIP) pre Východné partnerstvo² už EÚ v spolupráci s medzinárodnými finančnými inštitúciami zmobilizovala 1,6 miliardy EUR verejných a súkromných investícií do hlavných projektov pre Moldavsko. Uvedený plán zohráva kľúčovú úlohu pri smerovaní investícií do mimoriadne dôležitých odvetví, ako je konektivita, energetická efektívnosť, rozvoj podnikania a konkurencieschopnosť. Obnovu spomalila pandémia COVID-19 a veľká hospodárska a sociálna záťaž, ktorú Moldavsko znáša v dôsledku útočnej vojny Ruska proti Ukrajine a pokusov Ruska o destabilizáciu krajiny prostredníctvom dezinformačných kampaní, ako aj energetického a hospodárskeho nátlaku³. Hrubý domáci produkt (HDP) Moldavska na obyvateľa bol v roku 2023 na úrovni 29 % priemeru EÚ, čo naznačuje výraznú medzeru v sociálno-ekonomickej konvergencii s EÚ.

V tejto zložitej situácii a od podania žiadosti o prístupenie k EÚ v marci 2022 Moldavsko preukázalo odolnosť a neustále realizuje reformy, ktoré sú nevyhnutné na dosiahnutie pokroku na ceste k prístupeniu. Keďže Moldavsko prijalo reformné záväzky, v júni 2022 mu bol udelený status kandidátskej krajiny EÚ a v júni 2024 sa začali prístupové rokovania. Pri súčasnom tempe hospodárskeho rastu a pomalej miere konvergenzie však bude krajina bez ďalšej rozhodujúcej politickej a hospodárskej podpory brzdená v rýchlom napredovaní na svojej ceste do EÚ.

Európska únia uznala, aké dôležité je podporiť partnerov zo západného Balkánu prostredníctvom Nového plánu rastu pre západný Balkán predloženého v roku 2023⁴. Cieľom plánu rastu pre Moldavsko je riešiť podobné výzvy ako v krajinách západného Balkánu, posilniť sociálno-ekonomickú konvergenciu s EÚ a podporiť prístupový proces na základe vykonávania reforiem súvisiacich s EÚ. Tento plán poskytne moldavskému hospodárstvu a spoločnosti nový impulz, ktorý bude porovnateľný s impulzom vyplývajúcim z Nového

¹ Dohoda o pridružení medzi Európskou úniou a Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu a ich členskými štátmi na jednej strane a Moldavskou republikou na strane druhej; [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:22014A0830\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:22014A0830(01))

² SWD(2021) 186 final

³ Rusko 4. decembra 2023 zaviedlo úplný zákaz dovozu zeleniny a ovocia z Moldavska.

⁴ COM(2023) 691 final

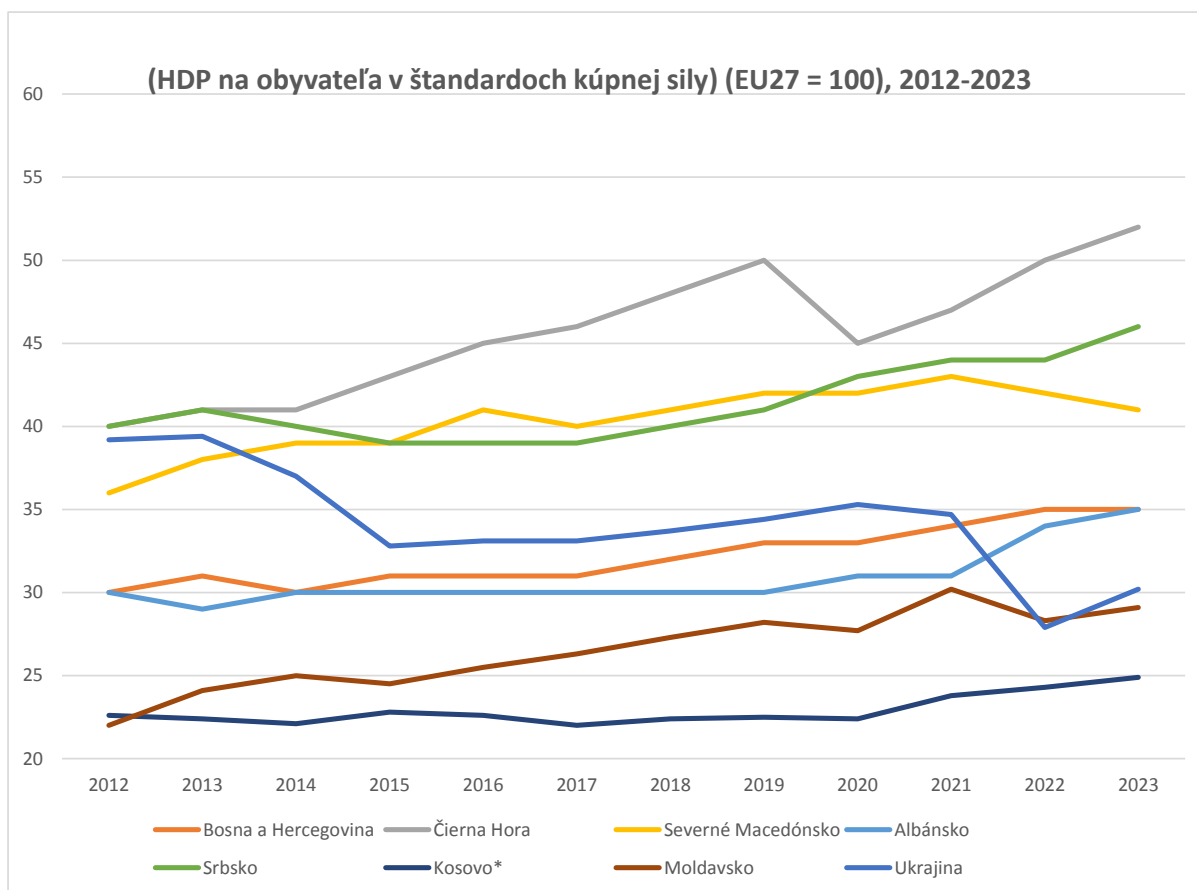
plánu rastu pre západný Balkán. Plán rastu Moldavska je založený na troch pilieroch: jeho cieľom je urýchliť sociálno-ekonomické a základné reformy (1. pilier), zlepšiť prístup na jednotný trh EÚ (2. pilier) a zvýšiť finančnú pomoc prostredníctvom osobitného Nástroja na podporu reforiem a rastu pre Moldavsko (3. pilier). Plán a nástroj spoločne umožnia a podnietia reformy a investície potrebné na urýchlenie prístupového procesu, ako aj udržateľného rastu a dekarbonizácie moldavského hospodárstva v prospech jeho obyvateľov.

Plán rastu pre Moldavsko bude riešiť základné štrukturálne nedostatky, ktoré brzdia rastový potenciál Moldavska, a to posilnením konkurencieschopnosti krajiny, podporou značných investícií do súkromného sektora a infraštruktúry, zlepšením správy hospodárskych záležitostí, rozvojom jeho sociálneho kapitálu, podporou zelenej a digitálnej transformácie a presadzovaním právneho štátu a boja proti korupcii. Plán pomôže Moldavsku pri rozvoji fungujúceho a otvoreného trhového hospodárstva schopného čeliť konkurenčným tlakom a trhovým silám v rámci EÚ. Zrýchlené zosúladovanie s právnymi predpismi a normami EÚ takisto uľahčí postupnú integráciu Moldavska do jednotného trhu EÚ, čím sa preň uvoľnia niektoré výhody členstva v EÚ pred pristúpením, a tým sa podporí udržateľný hospodársky rast a vytvoria pracovné miesta.

1. SÚČASNÁ SOCIÁLNO-EKONOMICKÁ SITUÁCIA MOLDAVSKA

Hoci súčasná vláda mimoriadne zručne zvládla súbežné krízy, moldavskému hospodárstvu sa v posledných rokoch nedarí zlepšiť hospodársku konvergenciu s EÚ. HDP krajiny na obyvateľa dosiahol v roku 2023 úroveň 29 % priemeru EÚ, čo je menej ako vo väčšine krajín západného Balkánu. Hospodárstvo krajiny sa len pomaly zotavuje z nedávnych vonkajších otrasov a recesií, ktoré vyvolala pandémia COVID-19 a ešte zhoršila útočná vojna Ruska proti Ukrajine, využívanie energie ako zbrane a následná energetická a utečenecká kríza⁵. Očakáva sa, že oživenie hospodárstva bude pokračovať aj v rokoch 2024 a 2025, hoci sa predpokladá, že ročný rast HDP zostane pod úrovňami potrebnými na zabezpečenie rýchlej konvergenzie s priemerom EÚ.

⁵ Po poklese HDP o 8 % v roku 2020 v dôsledku pandémie COVID-19, po ktorom v roku 2021 nasledovalo výrazné oživenie o 14 %, moldavské hospodárstvo v roku 2022 po začatí útočnej vojny Ruska proti Ukrajine opäť pokleslo o 5 %. Hospodárstvo prešlo aj energetickou krízou súvisiacou s jeho závislosťou od ruského plynu a veľkými suchami, ktoré ovplyvnili poľnohospodársku úrodu, čo má rozhodujúci vplyv na hospodársku výkonnosť Moldavska. Moldavské hospodárstvo postupne vstúpilo do fázy oživenia, hoci pomalým tempom, pričom rast reálneho HDP dosiahol v roku 2023 úroveň 0,7 %.

Zdroj: Eurostat a Svetová banka.

* Týmto označením nie sú dotknuté pozície k statusu a označenie je v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244(1999) a so stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova.

Moldavské hospodárstvo trpelo aj rokmi trvajúceho nedostatočného prílevu investícií, a to pri nízkej hospodárskej diverzifikácii. Vývoz krajiny pozostáva prevažne z poľnohospodárskych a priemyselných výrobkov s nízkou pridanou hodnotou, ako sú obilniny a olejnaté semená, elektrické zariadenia a textil. Vzhľadom na nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily, nízku produktivitu a jednu z najvyšších mier vyst'ahovalectva v Európe má Moldavsko problémy s udržaním kvalifikovaného ľudského kapitálu potrebného na rast svojho hospodárstva. Verejné investície vyjadrené ako percentuálny podiel HDP zostali obmedzené, čo znižuje schopnosť krajiny modernizovať svoju životne dôležitú energetickú, digitálnu a dopravnú infraštruktúru. Útočná vojna Ruska proti Ukrajine ešte viac zhoršila ťažkosti s prilákaním priamych zahraničných investícií. Aktíva štátnych podnikov, ktoré predstavujú približne jednu pätinu HDP Moldavska, predstavujú fiškálnu záťaž pre hospodárstvo a prispievajú k nedostatočnej hospodárskej súťaži na trhu a neefektívnosti.

Tieto prekážky spolu so všeobecne slabým podnikateľským prostredím a závislosťou od dovozu energie významne obmedzujú schopnosť Moldavska výrazne využiť príležitosti, ktoré ponúka prehĺbená a komplexná zóna voľného obchodu s EÚ. Tá predstavuje značný nevyužitý potenciál, pre ktorý Moldavsko potrebuje nielen zvýšiť objem, ale aj pridanú hodnotu svojho

vývozu v odvetviach poľnohospodárstva, výroby, informačných a komunikačných technológií a iných služieb.

Ambiciózna reformná a investičná stratégia by mohla byť katalyzátorom dosiahnutia týchto cieľov.

2. PLÁN RASTU PRE MOLDAVSKO A JEHO HLAVNÉ PILIERE

Keďže Moldavsko sa zotavuje z nedávnych vonkajších otrasov, je potrebné poskytnúť krajine značnú podporu, aby využila svoje hospodárske príležitosti, urýchlila konvergenciu a podporila inkluzívny a udržateľný hospodársky rast pre svojich občanov. S cieľom zabezpečiť včasný pokrok bude navrhovaný plán rastu pre Moldavsko – rovnako ako v prípade Ukrajiny a západného Balkánu – postavený na troch pilieroch, ktorých cieľom je:

- 1) ***urýchliť sociálno-ekonomické a základné reformy***⁶, prostredníctvom podpory osobitného programu reforiem, ktorý je úzko prepojený s procesom pristúpenia Moldavska k EÚ;
- 2) ***zlepšiť prístup na jednotný trh EÚ*** na základe príležitostí, ktoré ponúka prehĺbená a komplexná zóna voľného obchodu, a účasť na programoch a politikách EÚ, a to pod podmienkou zosúladenia Moldavska s príslušnými pravidlami jednotného trhu EÚ;
- 3) ***zvýšiť finančnú pomoc*** na podporu vykonávania sociálno-ekonomických a základných reforiem a prispieť k prílevu investícií prostredníctvom osobitného Nástroja na podporu reforiem a rastu pre Moldavsko, z ktorého sa bude vyplácať pod podmienkou, že dôjde k pokroku v reformách.

Tieto tri piliere, ktoré sa vzájomne posilňujú a nadväzujú na reformný proces v súlade s dohodou o pridružení/prehĺbenou a komplexnou zónou voľného obchodu a výsledkami hospodárskeho a investičného plánu, riešia základné štrukturálne problémy, ktoré Moldavsko brzdia na ceste rastu, a mohli by mu počas najbližších desiatich rokov pomôcť zdvojnásobiť objem jeho hospodárstva. V súlade so súčasnou metodikou rozširovania⁷ takisto urýchlí prijatie a vykonávanie *acquis* a prinesie sociálno-ekonomické výhody integrácie pred pristúpením k EÚ. V tejto súvislosti sú z hľadiska maximálneho využívania výhod integrácie a vytvorenia priaznivého prostredia na prilákanie súkromných investícií a vytváranie udržateľného hospodárskeho rastu pri súčasnom znižovaní emisií nevyhnutné základné reformy vrátane reforiem na posilnenie právneho štátu a základných práv..

1. pilier: urýchlenie sociálno-ekonomických a základných reforiem prostredníctvom osobitného programu reforiem

⁶ Tento súbor základných prvkov zahŕňa: kapitolu 23 – Súdnictvo a základné práva, kapitolu 24 – Spravodlivosť, sloboda a bezpečnosť, ekonomické kritériá, fungovanie demokratických inštitúcií, reforma verejnej správy, kapitolu 5 – Verejné obstarávanie, kapitolu 18 – Štatistika a kapitolu 32 – Finančná kontrola.

⁷ COM (2020) 57 final

S cieľom urýchliť udržateľnú a inkluzívnu sociálno-ekonomickú konvergenciu Moldavska s EÚ pred pristúpením sa plán rastu pre Moldavsko zameria na program reforiem. Tento program pomôže štruktúrovať a zabezpečiť ambiciózne reformné iniciatívy Moldavska, stimulovať ich vykonávanie a umožniť sprievodné investície. Bude vychádzať z jeho národnej rozvojovej stratégie⁸, národnej stratégie hospodárskeho rozvoja do roku 2030, národných sektorových stratégií, programu pridruženia EÚ – Moldavsko na obdobie rokov 2021 – 2027, existujúcich odporúčaní vyplývajúcich z každoročných balíkov týkajúcich sa rozširovania, záverov vyplývajúcich z hospodárskeho a finančného dialógu a programu hospodárskej reformy (ERP), ako aj z prioritného akčného plánu na roky 2023 – 2024⁹. Program reforiem, ktorý Moldavsko vypracovalo, posúdi a schváli Európska komisia.

Program reforiem načrtne prioritné reformy v prospech sociálno-ekonomického rozvoja, pričom bude stavať na **klúčových faktoroch hospodárskeho rastu**: hospodárskej konkurencieschopnosti, ekonomickej odolnosti, a to aj pokiaľ ide o infraštruktúru a energie, správu hospodárskych záležitostí, sociálny kapitál a ekologickú a digitálnu transformáciu.

Na podporu **hospodárskej konkurencieschopnosti** bude program reforiem obsahovať opatrenia na zlepšenie podnikateľského prostredia a podporu MSP, a to aj z regulačného hľadiska, na vykonávanie novej priemyselnej politiky a podporu vývozu a investícií s cieľom pomôcť pri integrácii miestnych podnikateľských subjektov do celosvetových hodnotových reťazcov. Posilnenie **hospodárskej odolnosti** si bude vyžadovať štrukturálne reformy na odstránenie medzier v konektivite Moldavska, najmä zosúladením politík v oblasti dopravy, energetiky a digitálnych technológií a zabezpečením podstatne vyšších investícií do týchto kľúčových odvetví. Okrem toho bude potrebné zlepšiť **správu hospodárskych záležitostí**, a to aj skvalitnením riadenia verejných financií prostredníctvom systémov auditu a kontroly, riešením neefektívnosti štátnych podnikov a znížením ich dominantného postavenia vo výrobných odvetviach.

Pokiaľ ide o **sociálny kapitál**, budú potrebné opatrenia na podporu reforiem v oblasti vzdelávania, zručností, inkluzívnej zamestnanosti a príležitostí na trhu práce s osobitným dôrazom na mládež, rodovú rovnosť a posilnenie ekonomického postavenia žien, sociálnu ochranu a zdravie

Napokon, v súlade so záväzkom Moldavska dosiahnuť klimatickú neutralitu do roku 2050 **ekologická transformácia** ako horizontálna priorita pomôže Moldavsku dekarbonizovať jeho hospodárstvo a infraštruktúru a obmedziť zhoršovanie životného prostredia a jeho znečisťovanie. Program sa zameria na produktivitu zdrojov a obehové hospodárstvo, biodiverzitu, nízkouhlíkové prostredie a posilňovanie environmentálnych inštitúcií.

V programe reforiem sa načrtnú kľúčové reformy **vo všetkých základných prvkoch** procesu pristúpenia k EÚ vzhľadom na ich prierezový charakter, kľúčový význam prístupového procesu a dôležitosť pre prosperujúce hospodárstvo a zdravé podnikateľské prostredie a dôveru investorov. Reformami sa posilní právny štát, boj proti korupcii a organizovanej

⁸ [LP315/2022 \(legis.md\)](#)

⁹ Prioritný akčný plán na posilnené vykonávania zložky dohody o pridružení medzi Moldavskou republikou a Európskou úniou týkajúcej sa prehĺbenej a komplexnej zóny voľného obchodu na obdobie rokov 2023 – 2024: [Obchodné vzťahy EÚ s Moldavskom \(europa.eu\)](#)

trestnej činnosti, ako aj riadenie vnútorných vecí vrátane zosúladenia vízového režimu s EÚ. Reformy budú okrem toho garantovať základné práva vrátane slobody prejavu a fungovania demokratických inštitúcií a posilnia reformu moldavskej verejnej správy.

Úspešná implementácia **programu reforiem** určí tempo vykonávania plánu rastu pre Moldavsko: uvoľňovanie finančných prostriedkov EÚ z nástroja na podporu reforiem a rastu bude podmienené dosiahnutým pokrokom a prispeje k zrýchleniu tempa prístupových rokovaní.

2. pilier: zlepšenie prístupu Moldavska na jednotný trh EÚ

Jedným z hlavných motívov plánu rastu je poskytnúť krajine viac príležitostí na hlbšie prepojenie s jednotným trhom EÚ. Postupne sa ním posilní schopnosť Moldavska vyrovnávať sa s konkurenčnými trhovými tlakmi a zároveň vo všetkých odvetviach orientovaných na vývoz poskytnúť prístup na trh pre tovar a služby s vyššou hodnotou, čím sa podporí udržateľný a inkluzívny rast a vytváranie pracovných miest. Jeho cieľom je vytvoriť rovnaké podmienky pre moldavských vývozcov a vývozcov z EÚ uplatňovaním noriem a štandardov EÚ na moldavské výrobky.

V pláne rastu sa navrhujú ciele opatrenia v piatich prioritných oblastiach, v ktorých môže Moldavsko prijať okamžité kroky k zvýšeniu prínosov z jednotného trhu: i) voľný pohyb tovaru a integrácia do dodávateľských reťazcov; ii) uľahčenie obchodu a dopravného spojenia; iii) integrácia do trhu EÚ s energiou; iv) integrácia do digitálneho trhu; a v) prístup do jednotnej oblasti platieb v eurách (SEPA).

Okamžité opatrenia sa zamerajú na voľný pohyb tovaru so zameraním na normalizáciu, certifikáciu, posudzovanie zhody a dohľad nad trhom, čo pomôže zvýšiť vývoz Moldavska na jednotný trh. Keď táto krajina dosiahne potrebnú úroveň pripravenosti, prístup sa bude môcť rozšíriť. Pristúpením Moldavska k Dohovoru o spoločnom tranzitnom režime a využitím obchodného kontrolného a expertného systému (TRACES) v **obchodných a dopravných spojeniach** možno uľahčiť procesy pri prekračovaní hraníc vrátane colných konaní a zlepšiť celkovú bezpečnosť dodávateľského reťazca. Okrem toho sa s cieľom zlepšiť obchodné toky preskúmajú možnosti zjednodušenia konaní na hraniciach. Pristúpenie Moldavska k **jednotnej oblasti platieb v eurách** (SEPA), ktoré je podmienené splnením potrebných kritérií a rozhodnutím Európskej platobnej rady, bude stimulovať cezhraničný obchod a investície. Pokiaľ ide o integráciu digitálneho jednotného trhu, podporia sa príležitosti na vstup do roamingového priestoru EÚ, ako aj pridruženie k **hlavným iniciatívam EÚ** vrátane európskej peňaženky digitálnej identity a rezervy EÚ na účely kybernetickej bezpečnosti.

Ďalšie možné oblasti spolupráce zahŕňajú **kritické lieky, elektronický obchod a uznávanie zručností**. Prostredníctvom prístupu k Aliancii pre kritické lieky by Moldavsko mohlo rozvíjať strategické partnerstvá na zabezpečenie dodávok kritických liekov. Mohli by sa rozvíjať služby súvisiace s elektronickým obchodom vrátane doručovania balíkov a služieb cestovného ruchu. Spolupráca v oblasti zručností a uznávania kvalifikácií by podporila lepší prístup moldavských občanov na trh práce EÚ (pozri prílohu).

Moldavsko už udržiava úzke obchodné vzťahy so susednými krajinami EÚ, ktoré sa za posledných desať rokov zdvojnásobili. Mali by sa preskúmať ďalšie príležitosti na podporu zvýšenia objemu a pridanej hodnoty a potenciálnych prínosov pre Moldavsko, a to aj ďalším posilnením obchodných vzťahov s Ukrajinou. Lepší prístup Moldavska na jednotný trh EÚ je podporený aj jeho účasťou v Stredoeurópskej zóne voľného obchodu (CEFTA)¹⁰. V tejto súvislosti sa očakáva, že Moldavsko bude naďalej konštruktívne podporovať prácu tejto regionálnej organizácie. Pomoc sa bude ďalej poskytovať na posilnenie jeho politík regionálneho rozvoja a inteligentnej špecializácie, pričom sa zohľadní medziregionálna spolupráca v EÚ, a to aj v podunajskom a čiernomorskom regióne¹¹.

3. pilier: zvýšenie finančnej pomoci na podporu sociálno-ekonomických a základných reforiem a prilákanie investícií

Európska únia zohrávala v posledných rokoch ústrednú úlohu pri poskytovaní potrebnej finančnej pomoci na posilnenie odolnosti Moldavska a ponúkala cieleňú podporu. Od roku 2021 EÚ opätovne dôrazne potvrdila svoju podporu Moldavska a solidaritu s ním, keď sprístupnila 2,2 miliardy EUR vo forme úverov a nenávratnej podpory. Moldavsko v súčasnosti využíva podporu EÚ z Nástroja susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce (NDICI). Financovanie sa poskytovalo viacerými formami, ako je priama rozpočtová podpora, makrofinančná pomoc, účasť na programoch EÚ a projekty s medzinárodnými finančnými inštitúciami so zárukou z rozpočtu EÚ.

Vzhľadom na smerovanie krajiny k pristúpeniu je cieľom Nástroja na podporu reforiem a rastu pre Moldavsko (ďalej len „nástroj“) poskytovať **zvýšenú finančnú podporu** na vykonávanie komplexného programu reforiem. Investície pomôžu Moldavska dosiahnuť jeho plný potenciál z hľadiska udržateľného hospodárskeho a sociálneho rozvoja v porovnaní s členskými štátmi EÚ, zlepšiť životnú úroveň a urýchliť pristúpenie Moldavska.

Z uvedeného nástroja, ktorý sa Európskemu parlamentu a Rade predkladá samostatne ako legislatívny návrh a bol do značnej miery vytvorený podľa vzoru Nástroja na podporu reforiem a rastu pre západný Balkán¹², sa vyplatí podpora až do výšky 1,8 miliardy EUR. Bude sa financovať z bilaterálneho prídeltu plánovaného pre Moldavsko v rámci NDICI vo výške 420 miliónov EUR a bude sa vzťahovať na obdobie 2025 – 2027. Časť tejto sumy sa použije na mobilizáciu **úverov** priamo nasmerovaných do štátneho rozpočtu Moldavska s cieľom urýchliť reformy uvedené v programe reforiem a vytvoriť predpoklady pre nutné investície. Tieto úvery budú veľmi výhodné s dlhým časom splácania a výhodnými úrokovými sadzbami. **Nenávratná** finančná podpora sa bude naďalej poskytovať z bilaterálneho balíka vrátane technickej pomoci, ktorá bude sprevádzať vykonávanie priorit plánu rastu a poskytovať

¹⁰ Stredoeurópska dohoda o voľnom obchode (CEFTA) z roku 2006 spája šesť krajín západného Balkánu a Moldavsko do regionálnej obchodnej oblasti s cieľom liberalizovať v nej obchod s tovarom a službami. Práca v rámci CEFTA bola v roku 2020 začlenená do akčného plánu v oblasti kritických surovín.

¹¹ Najmä prostredníctvom stratégie EÚ pre podunajskú oblasť a Spoločného námorného programu v oblasti Čierneho mora.

¹² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1449 zo 14. mája 2024 o zriadení Nástroja na podporu reforiem a rastu pre západný Balkán

podporu občianskej spoločnosti, pričom Moldavsko bude naďalej využívať regionálne iniciatívy a zúčastňovať sa na programoch EÚ.

Vyplácanie prostriedkov z nástroja bude podmienené realizáciou konkrétnych reforiem a investícií identifikovaných v programe reforiem, ktoré budú slúžiť ako podmienky platby, t. j. po ich dosiahnutí sa spustí uvoľnenie finančných prostriedkov z nového Nástroja na podporu reforiem a rastu podľa vopred stanoveného harmonogramu.

Plán rastu vďaka prepojeniu zvýšenej finančnej podpory v rámci 3. piliera a programu reforiem v rámci 1. piliera s príležitosťami, ktoré ponúka 2. pilier (prístup na jednotný trh EÚ), podporí sociálno-ekonomickú konvergenciu Moldavska s EÚ, ako aj jeho prístupový proces, a to vďaka zrýchleniu procesu zosúladovania s hodnotami, právnymi predpismi a normami EÚ.

Očakáva sa, že nástroj zmobilizuje nové investície od medzinárodných finančných inštitúcií a súkromného sektora vo výške približne 2,5 miliardy EUR. Toto výrazné zvýšenie verejných a súkromných investícií bude sprevádzané realizáciou programu reforiem s cieľom zabezpečiť infraštruktúru v oblasti energetiky, dopravy a digitálnej pripojiteľnosti potrebnú na to, aby podniky a obchod prosperovali. Nástroj bude mobilizovať aj investície, ktoré budú podporovať Moldavsko na jeho ceste k dekarbonizácii. Hlavným nástrojom realizácie týchto investícií bude **investičná platforma susedstva** (ďalej len „NIP“)¹³. Bude vychádzať z práce vykonanej prostredníctvom hospodárskeho a investičného plánu (EIP) pre Moldavsko¹⁴, ktorý nasmeroval investície do kritických odvetví, ako je pripojiteľnosť, energetická efektívnosť, rozvoj podnikania a konkurencieschopnosť.

Plán rastu so zameraním na program reforiem a zladené investície bude slúžiť ako silný strategický rámec a mohol by podporiť úsilie Moldavska o koordináciu darcov, najmä v kontexte moldavskej partnerskej platformy, ktorá združuje členské štáty EÚ, krajiny G7, medzinárodné subjekty a podobne zmýšľajúcich partnerov.

ZÁVER

Moldavsko aktívne pracuje na pristúpení k EÚ. Vzhľadom na vplyv útočnej vojny Ruska proti Ukrajine a hybridnú vojnu Ruska proti Moldavsku táto krajina naďalej čelí značným výzvam, pokiaľ ide o oživenie svojho hospodárskeho rastu a primeraný pokrok v sociálno-ekonomických reformách. Plán rastu pre Moldavsko nadväzuje na plán rastu pre západný Balkán a EÚ ním vhodne načasovala rozšírenie svojej ponuky s cieľom pomôcť Moldavsku, aby sa posilnili jeho perspektívy udržateľného hospodárskeho rozvoja a urýchlili základné reformy potrebné na zmenšenie medzier v hospodárskej konvergencii.

Plán prostredníctvom svojich troch vzájomne prepojených pilierov podporí **integráciu Moldavska do EÚ a jej jednotného trhu**. Jeho cieľom je prekonať štrukturálne výzvy,

¹³ NIP je mechanizmus zameraný na mobilizáciu dodatočných finančných prostriedkov na financovanie projektov infraštruktúry vo východnom a južnom susedstve EÚ. Prostredníctvom neho sa združujú granty EÚ a jej členských štátov, ktoré sa následne využívajú na znásobenie dosahu úverov od európskych finančných inštitúcií a príspevkov samotných partnerských krajín.

¹⁴ V rámci EIP sa už zmobilizovalo 1,6 miliardy EUR z verejných a súkromných zdrojov, čím sa preukázala jeho účinnosť pri získavaní prostriedkov a posilňovaní odolnosti hospodárstva.

dosiahnuť pokrok v zásadných reformách v oblasti právneho štátu a boja proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti. Plán odstráni významné investičné medzery v oblasti infraštruktúry a podnikov, podporí ekologickú a digitálnu transformáciu a zvýši produktivitu zameraním sa na kľúčové odvetvia s vysokým potenciálom rastu. Moldavskej ekonomike to v konečnom dôsledku umožní, aby sa v nasledujúcom desaťročí jej objem potenciálne zdvojnásobil a aby bola schopná prilákať nové kapitálové investície. Tento plán pomôže uľahčiť založenie 5 000 nových podnikov a 100 000 moldavským občanom pomôže nájsť si prácu.

Aby Moldavsko mohlo v plnej miere využiť tento plán rastu, musí realizovať reformy a **zaujať komplexný prístup, ktorý pojme všetky segmenty spoločnosti**. To by na druhej strane malo viesť k rýchlejšiemu zosúladiťovaniu s právnymi predpismi a normami EÚ, ako aj k reformám v základných oblastiach procesu rozširovania. Aby bolo vykonávanie účinné, bude si vyžadovať spoľahlivý mechanizmus so silnou medziinštitucionálnou koordináciou v rámci krajiny.

Plán rastu bude slúžiť ako strategický plán pre investície v nadchádzajúcich rokoch a poskytne platformu na lepšiu koordináciu darcov alebo na zabezpečenie širokej a cielenej podpory pre základné reformy a investície.

Plán rastu pre Moldavsko rozvíjaním silného a odolného hospodárstva prinesie hmatateľné výhody pre všetkých občanov a položí základy pre udržateľnú, prosperujúcu a mierovú budúcnosť Moldavska v súlade s jeho ambíciou urýchliť proces integrácie do EÚ.